

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ**
Кафедра фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету здоров'я та
фізичного виховання
/СИВОХОП Е.М./
«25» *Сивохоп* 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ КОРЕКЦІЙНОЇ ПСИХОПЕДАГОГІКИ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Предметна спеціальність (Спеціалізація) (за наявності)	016.02 Корекційна психопедагогіка
Освітня програма	Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія корекційної психопедагогіки» для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта/Педагогіка** спеціальності **016 Спеціальна освіта** спеціалізації **016.02 Корекційна психопедагогіка**, освітньої програми **Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини**.

Розробники: Кляп М.І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти*

протокол № 13/1 від « 23 » квітня 2025 р.

Завідувач кафедри Філак Я.Ф.

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання

протокол № 9 від « 24 » квітня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії Філак Ф.Г.

© __Кляп М.І.__, 2025 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3,5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 105	третій	третій
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	п'ятий	п'ятий
	Лекції:	
	24	10
	Практичні (семінарські):	
	28	4
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: письмовий екзамен	Самостійна робота:	
	53	91

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія корекційної психопедагогіки» є сформуванню у студентів — майбутніх дефектологів:

- уявлення про історію корекційної психопедагогіки як науку, її методологічні засади, здобути знання про ставлення до осіб з інтелектуальними порушеннями в різні історичні епохи, а також про медико-педагогічні системи навчання для дітей з особливими освітніми потребами та надання їм корекційно-розвиткової допомоги;
- сформуванню гуманістично-орієнтований професійний світогляд майбутніх фахівців-дефектологів, цілісне та особистісне ставлення до історичної спадщини в галузі соціально-педагогічної підтримки осіб з порушеннями розвитку;
- розкрити актуальну проблематику сучасних моделей соціально-педагогічної та корекційно-реабілітаційної допомоги, зокрема досвід відповідної галузі у зарубіжних країнах;
- висвітлити основні етапи становлення української системи спеціальної та інклюзивної освіти, показати досягнення української науки з питань освіти, виховання та реабілітації дітей з порушеннями інтелекту.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності: 2, 7.10.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення в суспільстві на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (професійні) компетентності: 2, 13, 16.

СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Історія корекційної психопедагогіки» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 8 Педагогіка з історією педагогіки

ОК 18 Корекційна психопедагогіка

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Корекційна психопедагогіка», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження	РН 1
Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.	РН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія корекційної психопедагогіки»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Володіє знаннями про сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосування методів теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, знає про релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації та узагальнення результатів дослідження	РН 1
Має навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації з різних джерел.	РН 17

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

Екзамен, тести на кожному практичному занятті, реферати, есе, презентації, різні види групових завдань, результати неформального навчання

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усні відповіді на практичних заняттях, тести з кожної теми, групові завдання.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота, яка включає виконання тестових завдань; підготовка та захист реферату, есе або групового проєкту, сертифікат про проходження вебінару або тренінгу щодо роботи з дітьми з ООП в режимі неформальної освіти.

Форма підсумкового семестрового контролю: письмовий екзамен.

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
Шкала контролю змістового модулю**

Показники	Бали
<u>Змістовий модульний контроль 1, 2:</u>	
<i>Поточний модульний контроль:</i>	
Письмова контрольна робота: за відповідь за кожне із двох теоретичних питань нараховується по 20 балів, два випадково вибраних варіанти тестових завдань оцінюються по 5 балів кожний (кожний варіант тестів містить по 5 тестів, правильне розв'язання кожного тесту оцінюється в 1 бал)	0-50
Бали за активність на практичних заняттях: береться середній бал за оцінювання усних відповідей і тестових занять з усіх занять, який множиться на коефіцієнт 6	0-30
Бали за виконання самостійної роботи: підготовка та захист реферату, есе або презентації за обраною темою	0-15
Результат неформальної освіти: сертифікат або свідоцтво про участь у вебінарі або семінарі з питань освіти для дітей з ООП	5
Загальна оцінка	0 - 100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Модуль ...	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	10	30	4	30	-	-
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	-	-	-	-	-
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-	-	-
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	10	10	10	10		
Презентація із захистом або реферат із захистом	1	15	1	15		
Модульна контрольна робота	1	40	1	40		
Сертифікат за вебінар або семінар	1	5	1	5		
Разом		100		100		

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Бали	Критерії оцінки
20	якщо відповідь повна і правильна, з прикладами та поясненнями
15	якщо відповідь по суті правильна, але не повна, має незначні недоліки
10	якщо відповідь обмежується визначенням окремих понять, відсутні приклади та пояснення
5	якщо відповідь обмежується визначенням окремих понять, з помилками
0	якщо відповідь не розкриває суті або не зроблена спроба відповісти на поставлені запитання

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль включає наступний вид контролю: письмовий екзамен.

Екзамен є заключним підсумковим видом контролю у 5 семестрі третього навчального року. До екзамену допускаються студенти денної форми навчання, що отримали не менше 35 балів за підсумками середнього арифметичного за два модульні контролі.

Студенти, які за підсумками середнього арифметичного за два модульні контролі мають рейтинг не нижче за 60 балів, можуть не приймати участі в екзаменаційному контролі, але за бажанням вони можуть покращити свій рейтинг, прийнявши участь у екзамені.

Під час екзамену здобувач дає письмові відповіді на 2 теоретичних питання, кожне з яких оцінюється по 40 балів відповідно до критерію оцінювання теоретичної підготовленості, та розв'язує два випадково вибрані варіанти тестових завдань, кожний з яких оцінюється в 10 балів. Максимальна оцінка за підсумковий контроль складає 100 балів відповідно до шкали оцінювання національної та ЄКТС.

Нарахування балів за теоретичну підготовленість студентів на підсумковому контролі

Бали	Критерії оцінки
40	якщо відповідь повна і правильна, з прикладами і поясненнями
35	якщо відповідь повна і правильна, але є тільки окремі приклади і пояснення
30	якщо відповідь по суті правильна, але з незначними помилками
25	якщо питання висвітлено правильно приблизно наполовину, є наведені приклади і пояснення
20	якщо відповідь містить правильно висвітлені теоретичні поняття приблизно наполовину, наведені приклади, але відсутні пояснення
15	якщо відповідь обмежується тільки визначенням необхідних понять без пояснень і прикладів
10	якщо відповідь обмежується визначенням окремих понять
5	наявна спроба відповісти на поставлені питання, більшість понять висвітлені з помилками
0	якщо відповідь не розкриває суті або не зроблена спроба відповісти на поставлені запитання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Історія навчання і виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку в зарубіжних країнах

Тема 1. Історія корекційної психопедагогіки як наука. Основні етапи розвитку вчення про інтелектуальні порушення.

Тема 2. Етапи розвитку суспільної допомоги особам із порушеннями психофізичного розвитку.

Тема 3. Зародження ідей виховання і навчання дітей з інтелектуальними порушеннями. Перший досвід турботи про дітей з порушеннями інтелекту (Ескіроль, Е. Сеген, Гугеннбюль).

Тема 4. Розвиток системи навчання і виховання дітей з інтелектуальними порушеннями у Німеччині.

Тема 5. Розвиток системи навчання і виховання дітей з інтелектуальною недостатністю у Великобританії.

Тема 6. Історія розвитку системи виховання і навчання дітей з інтелектуальними порушеннями у Франції.

Тема 7. Становлення і розвиток системи навчання і виховання дітей з порушеннями інтелекту в Італії та Бельгії.

Тема 8. Розвиток практики спеціального навчання для дітей з інтелектуальними порушеннями в Чехії та Словаччині.

Тема 9. Виховання та навчання дітей з порушеннями інтелекту в США.

Модуль 2. Становлення і розвиток спеціальної освіти в Україні. Реалізація інклюзивної освіти в зарубіжних країнах та Україні.

Тема 1. Окремі питання соціально-педагогічної допомоги дітям з особливими освітніми потребами в Україні.

Тема 2. Розвиток закладів освіти для дітей з порушеннями психофізичного розвитку в Закарпатській області.

Тема 3. Світовий досвід з організації інклюзивної освіти для дітей із психофізичними порушеннями.

Разом за модулем 1	78	18	20			40	80	8	2			70
Модуль 2. Становлення і розвиток спеціальної освіти в Україні. Реалізація інклюзивної освіти в зарубіжних країнах та Україні.												
Тема 1. Окремі питання соціально-педагогічної допомоги дітям з особливими освітніми потребами в Україні.	8	2	2			4	9	2				7
Тема 2. Розвиток закладів освіти для дітей з порушеннями психофізичного розвитку в Закарпатській області.	8	2	2			4	7					7
Тема 3. Світовий досвід з організації інклюзивної освіти для дітей із психофізичними порушеннями.	9	2	2			5	9		2			7
Модульна к.р.	2	-	2									
Разом за модулем	27	6	8			13	25	2	2			21
Усього годин	105	24	28			53	105	10	4			91

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Модуль 1. Історія навчання і виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку в зарубіжних країнах			
1	Тема: Історія корекційної психопедагогіки як наука 1.Предмет і завдання корекційної психопедагогіки. 2.Етапи розвитку історії корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки) 3.Економічна і соціальна залежність характеру відносин суспільства до осіб з порушеннями психофізичного розвитку. 4.Ставлення до осіб з ІІ і розвиток вчення про порушення інтелекту з давнини до середніх віків. 5.Вплив французької революції на розвиток вчення про порушення інтелекту. 6. Розвиток вчення про порушення інтелекту у 19-20 ст. Основні напрями вчення про ІІ.	2	
2	Тема: Періоди еволюції розвитку суспільної допомоги особам з порушеннями психофізичного розвитку. 1.Перший період еволюції: від агресії та нетерпимості до усвідомлення необхідності піклування про осіб з інвалідністю. 2.Другий період еволюції: від усвідомлення необхідності піклування про осіб з інвалідністю до усвідомлення можливості навчання сліпих і глухих дітей; від притулків через досвід індивідуального навчання до перших спеціальних навчальних закладів. 3.Третій період еволюції: від усвідомлення можливості	2	

	<p>навчання дітей із сенсорними порушеннями до визнання права аномальних дітей на освіту. Становлення системи спеціальної освіти.</p> <p>4. Четвертий період еволюції: від усвідомлення необхідності спеціальної освіти для окремих категорій дітей з порушеннями у розвитку до розуміння необхідності спеціальної освіти для усіх, хто її потребує; розвиток і диференціація системи фахової освіти.</p> <p>5. П'ятий період еволюції: від рівних прав до рівних можливостей; від «інституалізації» до інтеграції.</p>		
3	<p>Тема: Зародження ідей виховання і навчання дітей з інтелектуальною недостатністю. Перший досвід турботи про дітей з порушеннями інтелекту.</p> <p>1. Загальна характеристика історичних умов зародження в педагогіці та психіатрії ідей олігофренопедагогіки.</p> <p>2. Розвиток педагогіки до початку XIX ст. як основи олігофренопедагогіки.</p> <p>3. Розвиток психіатрії до початку XIX ст. як основи олігофренопедагогіки.</p> <p>4. Перший досвід виховання осіб з ІІІ (Ж. Ітар, Е. Сеген).</p> <p>5. Педагогічна діяльність Й. Гутгенбуля.</p>	2	
4	<p>Тема: Розвиток системи навчання і виховання дітей з ПФР у Німеччині</p> <p>1. Перший досвід виховання і навчання дітей з порушеннями інтелекту в Німеччині у першій половині XIX ст.</p> <p>2. Виникнення і розвиток допоміжних класів і шкіл у Німеччині у другій половині XIX ст.</p> <p>3. Розширення систем установ для дітей з порушеннями інтелекту в Німеччині в кінці XIX – на початку XX ст.</p> <p>4. Допоміжна школа Німеччини після першої світової війни.</p> <p>5. Виховання і навчання дітей з порушеннями інтелекту у Німецькій Демократичній Республіці (НДР).</p> <p>6. Виховання і навчання дітей з інтелектуальною недостатністю у Федеративній Республіці Німеччина (ФРН).</p> <p>7. Реалізація інклюзивної освіти в Німеччині на сучасному етапі.</p>	2	
5	<p>Тема: Історія навчання і виховання дітей з інтелектуальними порушеннями у Великобританії</p> <p>1. Боротьба англійської громадськості за організацію допомоги особам з інвалідністю у XIX ст.</p> <p>2. Англійська спеціальна школа кінця XIX – початку XX ст.</p> <p>3. Британська спеціальна школа після другої світової війни.</p> <p>4. Стан освіти для дітей з ООП у Великобританії в кінці XX ст.</p> <p>5. Реалізація інклюзивних підходів у Великобританії на сучасному етапі.</p>	2	
6	<p>Тема: Виховання і навчання дітей з порушеннями інтелекту у Франції.</p> <p>1. Розвиток установ для осіб з глибоким ступенем ІІІ у Франції у другій половині XIX ст.</p> <p>2. Організація спеціальних установ для дітей з легким ступенем ІІІ у Франції в кінці XIX – на початку XX ст.</p> <p>3. Виховання і навчання дітей з ІІІ у Франції у другій половині XX ст.</p> <p>4. Інклюзивна освіти Франції на сучасному етапі.</p>	2	

7	<p>Тема: Становлення і розвиток системи навчання і виховання дітей з порушеннями інтелекту в Італії та Бельгії.</p> <p>1.Перший досвід надання допомоги дітям з ІП в Італії. Лікувально-педагогічна школа Санті-де-Санктіса.</p> <p>2.Педагогічна система М. Монтессорі у роботі з ІП дітьми.</p> <p>3.Розвиток системи спеціального навчання в Італії у ХХ ст.</p> <p>4.Досягнення Італії щодо функціонування інклюзивного навчання на сучасному етапі.</p> <p>5.Становлення системи спеціального навчання для ІП дітей у Бельгії на початку ХХ ст.</p> <p>6.Роль Демора у розвитку теорії та практики спеціального навчання у Бельгії.</p> <p>7. Інклюзивне та спеціальне навчання у Бельгії: сучасний стан.</p>	2	
8	<p>Тема: Розвиток практики спеціального навчання для дітей з інтелектуальними порушеннями в Чехії та Словаччині.</p> <p>1.Історія спеціальної освіти в Чехії.</p> <p>2.Сучасний стан чеської спеціальної освіти.</p> <p>3.Реалізація моделі «Багатьох шляхів» та соціально-педагогічних центрів в Чеській республіці.</p> <p>4.Виникнення і розвиток інституційної турботи про осіб з інвалідністю у Словаччині.</p> <p>5.Турбота про осіб з ІП у Словаччині.</p> <p>6.Інклюзивні підходи в освіті Чехії та Словаччини.</p>	2	
9	<p>Тема: Виховання та навчання дітей з порушеннями інтелекту у США</p> <p>1.Перші заходи з надання допомоги особам з інвалідністю у США у ХІХ ст.</p> <p>2.Виникнення і розвиток спеціальних класів і шкіл для дітей з легким ступенем порушень інтелекту у США в кінці ХІХ – першій половині ХХ ст.</p> <p>3.Погляди американських вчених на сутність і типологію інтелектуальної недостатності у ХХ ст.</p> <p>4. Цілі, завдання виховання та навчання дітей з порушеннями інтелекту у США у ХХ ст., розвиток системи установ для цих дітей</p> <p>5. Організація та зміст навчально-виховного процесу у спеціальній школі у США другої половини ХХ ст.</p> <p>6.Організаційні труднощі у наданні допомоги дітям з порушеннями інтелекту у США у другій половині ХХ ст.</p> <p>7.Сучасні реалії інклюзивного та спеціального навчання у США.</p>	2	2
10	Модульна контрольна робота 1	2	
Разом за модулем 1		20	2
Модуль 2. Становлення і розвиток спеціальної освіти в Україні. Реалізація інклюзивної освіти в зарубіжних країнах та Україні.			
1	<p>Тема: Окремі питання соціально-педагогічної допомоги дітям з особливими освітніми потребами в Україні</p> <p>1.Зародження та становлення спеціальної освіти в Україні.</p> <p>2.Розвиток системи спеціальної освіти в Україні в ХХ ст.</p> <p>3.Розробка науково-методичних засад корекційної освіти на сучасному етапі.</p>	2	2

	4.Результати у галузі спеціальної освіти та олігофренопедагогіки в Україні за перше десятиліття незалежності України. 5.Стан інклюзивної освіти в Україні на сучасному етапі. 6.Видатні українські вчені-дефектологи.		
2	Тема: Розвиток закладів освіти для дітей з порушеннями психофізичного розвитку в Закарпатській області. 1.Загальні тенденції розвитку закладів освіти для дітей з порушеннями психофізичного розвитку в Закарпатті. 2.Школи для дітей з порушеннями інтелекту на Ужгородщині (с. Часлівці, с. Чертеж). 3.Масштабування спеціальних шкіл для дітей з порушеннями інтелекту в обалсті (с. Домбоки, с. Перехрестя-Хутір, сел. Солотвино). 4.Диференціація закладів освіти для дітей з порушеннями психофізичного розвитку в другій половині ХХ ст. в краї. 5.Здобутки інклюзивної освіти в Закарпатті. Розвиток системи ІРЦ.	2	
3	Тема: Світовий досвід з організації інклюзивної освіти для дітей із психофізичними порушеннями. 1.Досвід США у розвитку інклюзивної освіти. 2.Внесок Великобританії в розвиток інклюзивних підходів в освіті. 3.Досвід Італії та Бельгії в інклюзивному навчання дітей з ООП. 4.Здобутки Німеччини та Франції у організації інклюзивної освіти. 5.Особливості досвіду Польщі в організації інклюзивної освіти. 6.Специфіка інклюзивного навчання в Румунії.	2	
4	Модульна контрольна робота 2	2	
Разом за модулем 2		8	2
Всього за семестр		28	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Модуль 1. Історія навчання і виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку в зарубіжних країнах			
1	Основні етапи розвитку вчення про інтелектуальні порушення	5	8
2	Етапи розвитку суспільної допомоги особам із порушеннями психофізичного розвитку.	5	8
3	Зародження ідей виховання і навчання дітей з інтелектуальними порушеннями. Перший досвід турботи про дітей з порушеннями інтелекту.	5	8
4	Розвиток системи навчання і виховання дітей з інтелектуальними порушеннями у Німеччині.	4	8
5	Історія навчання і виховання дітей з інтелектуальними порушеннями у Великобританії.	4	8
6	Виховання і навчання дітей з порушеннями інтелекту у Франції.	4	8
7	Становлення і розвиток системи навчання і виховання дітей з	4	7

	порушеннями інтелекту в Італії та Бельгії.		
8	Розвиток практики спеціального навчання для дітей з інтелектуальними порушеннями в Чехії та Словаччині.	4	7
9	Виховання та навчання дітей з інтелектуальним недостатністю у США.	5	8
	Разом за модулем 1	40	70
Модуль 2. Становлення і розвиток спеціальної освіти в Україні. Реалізація інклюзивної освіти в зарубіжних країнах та Україні.			
1	Окремі питання соціально-педагогічної допомоги дітям з особливими освітніми потребами в Україні.	4	7
2	Розвиток закладів освіти для дітей з порушеннями психофізичного розвитку в Закарпатській області.	4	7
3	Світовий досвід з організації інклюзивної освіти для дітей із психофізичними порушеннями.	5	7
	Разом за модулем 2	13	21
	Всього	53	91

6.5. Індивідуальні завдання

Модуль 1. Історія навчання і виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку в зарубіжних країнах

Для виконання завдання здобувачі групи об'єднуються у мікрогрупи по 2 особи за своїм бажанням. Завдання різних груп не дублюються, робота розподіляється між здобувачами на паритетних началах.

Теми рефератів та есе:

- історія розвитку та сучасний стан спеціальної системи виховання, навчання і корекції дітей із психофізичними порушеннями в одній із країн світу;
- професійна діяльність одного з провідних зарубіжних науковців у сфері корекційної психопедагогіки (за вибором здобувачів).

Для розгляду та аналізу у рефераті вибираємо ті країни, що не розглядалися на лекційних заняттях з предмету.

Для захисту готується презентація. Захист відбудеться або на останньому семінарському занятті перед модульною контрольною, або на консультації.

Модуль 2. Становлення і розвиток спеціальної освіти в Україні. Реалізація інклюзивної освіти в зарубіжних країнах та Україні.

Для виконання завдання здобувачі групи об'єднуються у мікрогрупи по 2 особи за своїм бажанням (склад мікрогрупи відмінний від того, що був у модулі 1). Завдання різних груп не дублюються, робота розподіляється між здобувачами на паритетних началах.

Теми рефератів та есе:

- стан та особливості інклюзивного навчання для дітей з порушеннями психофізичного розвитку в одній із країн світу або в Україні;
- професійна діяльність одного з провідних українських науковців у сфері корекційної психопедагогіки (за вибором здобувачів).
- історія розвитку та функціонування однієї із спеціальних загальноосвітніх шкіл, навчально-реабілітаційних центрів, соціально-реабілітаційних установ Закарпаття, суміжних областей України;
- стан інклюзивного навчання в одній з територіальних громад Закарпаття або інших регіонів України.

За першими двома завданням доцільно готувати реферат, а есе – за двома останніми.

Для розгляду та аналізу у рефераті вибираємо ті країни, що не розглядалися на лекційних заняттях з предмету.

Для захисту готується презентація. Захист відбудеться або на останньому семінарському занятті перед модульною контрольною, або на консультації.

Вимоги до реферату:

Реферат виконується групою із двох студентів за однією із запропонованих тем (теми різних груп не повторюються) впродовж вивчення змістового модуля. Захист реферату проходить на практичному занятті, якщо тема реферату розкриває деякий аспект проблеми, що обговорюється на цьому занятті, або на консультації. До реферату готується презентація.

Оформлення реферату: реферат друкується на комп'ютері на листках формату А4, гарнітура Times New Roman 14пт. Інтервал між рядками – 1,5. Поля: ліве – 2,0 см; праве – 2,0 см; верхнє – 2,0 см; нижнє – 2,5 см., розміщення тексту по ширині.

Обсяг реферату – до 15 сторінок.

Список використаних джерел складається в алфавітному порядку відповідно до існуючих стандартів бібліографічного опису (див.: ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»).

Оцінювання реферату або есе та його захисту: до 15 балів (10 балів за зміст, 5 балів за захист).

Структура реферату:

- 1.Титульна сторінка.
- 2.Зміст або план реферату.
- 3.Вступ.
- 4.Параграфи за темою реферату (не менше 2-х).
- 5.Висновок.
- 6.Література.

Використання в рефераті видань мовою держави-агресора не допускається. Забороняється цитування в тексті та внесення до бібліографічних списків тих джерел, які опубліковані російською мовою в будь-якій країні, а також джерел іншими мовами, якщо вони опубліковані на території росії та білорусі.

При підготовці реферату та презентації необхідно дотримуватися принципу академічної доброчесності.

Есе оформляється в довільній формі з використанням конкретних дат, цифрових даних, документів (у вигляді додатків до есе), електронної адреси джерела. Використовуються статистичні дані не більш як п'ятирічної давності.

Виконані роботи необхідно здати на перевірку до терміну проведення модульної контрольної роботи (у роздрукованому вигляді з відповідними матеріалами або в електронному вигляді на адресу klyap.marianna@uzhnu.edu.ua).

При виконанні завдання необхідно дотримуватися принципу академічної доброчесності.

Одним із видів самостійної роботи пропонується перегляд вебінарів або тренінгів на освітніх платформах «На урок», «Освіторія», «EdEra» тощо з різних питань корекційної роботи з дітьми з ООП. Отриманий сертифікат за успішно пройдене тестування за підсумками вебінару або тренінгу дає підставу на додаткових 5 балів в рамках модульного оцінювання (п.2.9 Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, уведеного в дію наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» № 99/01-04 від 19.12.2023 р.).

Питання для підсумкового контролю
Модуль 1. Історія навчання і виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку в зарубіжних країнах.

1. Предмет і завдання корекційної психопедагогіки.
2. Етапи розвитку історії корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки)
3. Економічна і соціальна залежність характеру відносин суспільства до осіб з порушеннями психофізичного розвитку.
4. Ставлення до недоумкуватих і розвиток вчення про порушення інтелекту з давнини до середніх віків.
5. Вплив французької революції на розвиток вчення про інтелектуальну недостатність.
6. Розвиток вчення про інтелектуальну недостатність у 19-20 ст. Основні напрями вчення про порушення інтелекту.
7. Перший період еволюції: від агресії та нетерпимості до усвідомлення необхідності піклування про осіб з інвалідністю.
8. Другий період еволюції: від усвідомлення необхідності піклування про осіб з інвалідністю до усвідомлення можливості навчання сліпих і глухих дітей; від притулків через досвід індивідуального навчання до перших спеціальних навчальних закладів.
9. Третій період еволюції: від усвідомлення можливості навчання дітей із сенсорними порушеннями до визнання права аномальних дітей на освіту. Становлення системи спеціальної освіти.
10. Четвертий період еволюції: від усвідомлення необхідності спеціальної освіти для окремих категорій дітей з відхиленнями у розвитку до розуміння необхідності спеціальної освіти для усіх, хто її потребує; розвиток і диференціація системи спеціальної освіти.
11. П'ятий період еволюції: від рівних прав до рівних можливостей; від «інституалізації» до інтеграції.
12. Загальна характеристика історичних умов зародження в педагогіці та психіатрії ідей олігофренопедагогіки.
13. Розвиток педагогіки до початку XIX ст. як основи олігофренопедагогіки.
14. Розвиток психіатрії до початку XIX ст. як передумова олігофренопедагогіки.
15. Перший досвід виховання осіб з інтелектуальною недостатністю (Ж. Ітар, Е. Сеген).
16. Педагогічна діяльність Й. Гутгенбюля.
17. Перший досвід виховання і навчання дітей з порушеннями інтелекту в Німеччині у першій половині XIX ст.
18. Виникнення і розвиток допоміжних класів і шкіл у Німеччині у другій половині XIX ст.
19. Розширення систем установ для дітей з порушеннями інтелекту в Німеччині в кінці XIX - на початку XX ст.
20. Допоміжна школа Німеччини після першої світової війни.
21. Виховання і навчання дітей з інтелектуальною недостатністю у Німецькій Демократичній Республіці (НДР).
22. Виховання і навчання дітей з інтелектуальними порушеннями у Федеративній Республіці Німеччина (ФРН).
23. Стан інклюзивної освіти ФРН на сучасному етапі.
24. Боротьба англійської громадськості за організацію допомоги особам з порушеннями інтелекту в XIX ст.
25. Англійська спеціальна школа кінця XIX – початку XX ст.
26. Британська спеціальна школа після другої світової війни.
27. Стан освіти для дітей з ООП у Великобританії в кінці XX ст.
28. Реалізація інклюзивних підходів у Великобританії на сучасному етапі.
29. Розвиток установ для осіб з глибоким ступенем інтелектуальних порушень у Франції у другій половині XIX ст.
30. Організація спеціальних установ для дітей з легкими формами порушень інтелекту у Франції у XX ст.

31. Стан інклюзивного навчання у Франції на сучасному етапі.
32. Перший досвід надання допомоги дітям з ІП в Італії. Лікувально-педагогічна школа Санті-де-Санктіса.
33. Педагогічна система М. Монтесорі у роботі з ІП дітьми.
34. Розвиток системи спеціального навчання в Італії у ХХ ст.
35. Досягнення Італії щодо функціонування інклюзивного навчання на сучасному етапі.
36. Становлення системи спеціального навчання для ІП дітей у Бельгії на початку ХХ ст.
37. Роль Демора у розвитку теорії та практики спеціального навчання у Бельгії.
38. Історія спеціальної освіти в Чехії.
39. Сучасний стан чеської спеціальної освіти.
40. Реалізація моделі «Багатьох шляхів» та соціально-педагогічних центрів в Чеській республіці.
41. Виникнення і розвиток інституційної турботи про осіб з інвалідністю у Словаччині.
42. Турбота про осіб з ІП у Словаччині.
43. Інклюзивні підходи в освіті Чехії та Словаччини.
44. Перші заходи з надання допомоги особам з інтелектуальною недостатністю у США у ХІХ ст.
45. Виникнення і розвиток спеціальних класів і шкіл для дітей з легкими формами інтелектуальних порушень у США в кінці ХІХ – першій половині ХХ ст.
46. Погляди американських вчених на сутність і типологію інтелектуальних порушень у ХХ ст.
47. Цілі, завдання виховання та навчання дітей з порушеннями інтелекту у США у ХХ ст., розвиток системи установ для цих дітей.
48. Організація та зміст навчально-виховного процесу у спеціальній школі у США другої половини ХХ ст. Труднощі у наданні допомоги дітям з порушеннями інтелекту у США.
49. Реалізація інклюзивної освіти у США в кінці ХХ ст. – на початку ХХІ ст.
50. Професійна діяльність одного з провідних зарубіжних науковців в галузі корекційної психопедагогіки (за вибором здобувача).

Модуль 2. Становлення і розвиток спеціальної освіти в Україні. Реалізація інклюзивної освіти в зарубіжних країнах та Україні.

1. Зародження і становлення системи закладів для дітей з порушеннями інтелекту в Україні.
2. Школа І.О. Сікорського у Києві.
3. Розвиток системи спеціальної освіти в Україні в кінці ХХ ст.
4. Стан інклюзивної освіти в Україні на сучасному етапі.
5. Загальні тенденції розвитку закладів освіти для дітей з порушеннями психофізичного розвитку в Закарпатті.
6. Школи для дітей з порушеннями інтелекту на Ужгородщині (с. Часлівці, с. Чертеж).
7. Масштабування спеціальних шкіл для дітей з порушеннями інтелекту в обласній (с. Домбоки, с. Перехрестя-Хутір, сел. Солотвино).
8. Диференціація закладів освіти для дітей з порушеннями психофізичного розвитку в другій половині ХХ ст. в краї.
9. Здобутки інклюзивної освіти в Закарпатті.
10. Розвиток системи ІРЦ в Закарпатській області.
11. Професійна діяльність одного з українських провідних науковців у галузі корекційної психопедагогіки (за вибором здобувача).
12. Досвід США у розвитку інклюзивної освіти.
13. Внесок Великобританії в розвиток інклюзивних підходів в освіті.
14. Досвід Італії та Бельгії в інклюзивному навчання дітей з ООП.
15. Здобутки Німеччини та Франції у організації інклюзивної освіти.
16. Особливості досвіду Польщі в організації інклюзивної освіти.
17. Специфіка інклюзивної освіти в Румунії.
18. Інклюзивна освіта в Чехії та Словаччині.

7. ФОРМИ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни використовуються традиційні та проблемні лекції, семінари, самостійна позааудиторна робота (написання рефератів, есе та підготовка презентацій), консультації. Здобувачам пропонується прослухати певні тренінги або вебінари на тематику, пов'язану з інклюзивною або спеціальною освітою на освітніх платформах «На урок», «Освіторія», «EdEra» в рамках неформальної освіти.

8. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

1. Технічні засоби: комп'ютер, проектор.
2. Обладнання: екран, фліп-чарт.
3. Програмне забезпечення: Google Meet, Zoom для дистанційного навчання.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Бондар В.І. Історія психопедагогіки: Підручник / В.І. Бондар, В.В. Золотоверх. – К.: Знання, 2007. – 375 с.
2. Українська спеціальна педагогіка в персоналіях: Навч. посіб. / За загальною редакцією В.І. Бондаря, В.М. Синьова. – Запоріжжя: Вид-во Хортицької національної академії, 2021. – 428 с.

Допоміжна література

1. Бондар В.І. Проблеми корекційного навчання у спеціальній педагогіці: Навч. посіб. / В.І. Бондар. – К.: Наш час, 2005. – 176 с.
2. Кисла О.Ф. Корекційна педагогіка: навч. посібник / О.Ф.Кисла. – К.: Кондор-Видавництво, 2015. – 320 с.
3. Бондар В.І. Дидактичні та соціально-педагогічні аспекти розвитку спеціального навчання дітей з обмеженими психофізичними можливостями / В.І. Бондар // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні, 1992-2002: Зб. наук. пр. до 10-річчя АПН України / Акад. Пед. Наук України. – Х., 2002. – с.613-630.
4. Бондар В.І. Державна політика стосовно освіти дітей з особливостями психофізичного розвитку в умовах реформування системи освіти України / В.І.Бондар // Кроки до демократичної освіти. – 2002 – с. 13-15.
5. Бондар В.І. Особливості розвитку дефектологічної науки та практики на ранніх етапах їх виникнення / В.І.Бондар // Дефектологія. – 2001. № 4. С.27-31.
6. Гаяш О.В. До питання про окремі проблеми сучасної спеціальної освіти. Матеріали Всеукраїнської (заочної) науково-практичної конференції «Спеціальна освіта: стан та перспективи» (Харків, 17-18 травня 2017 р.). с.23-25.
7. Засенко В.В. Сучасні тенденції розвитку спеціальної освіти в Україні. Актуальні проблеми навчання і виховання людей з особливими потребами: Зб. наукових праць, № 4(6). К.: Університет «Україна», 2007. 316 с. С.64-68.
8. Кравченко І.В. Історико-педагогічні аспекти розвитку спеціальної освіти в Україні. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2016, № 1. С.364-371. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2016_1_49
9. Таранченко О. Освіта для дітей з особливими потребами за часів незалежності України: етапність у стратегічному вимірі. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 2016, № 3 (79). С. 7-18.

10. Шевченко В. Розвиток системи корекційно-реабілітаційної допомоги дітям з особливими потребами в незалежній Україні. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2018, № 8(82). С.260-265.

11. Шульженко Д.І. Освітньо-психологічна інтеграція (інклюзія) дітей з аутизмом: монографія/Д.І. Шульженко. – Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, вид-во Хортицької національної академії, 2017. – 444 с.

12. Кляп М.І. Реалізація інклюзивної освіти в ЄС: досвід Румунії. *Педагогічні науки: теорія і практика*. № 2 (46), 2023. 142 с. – С. 122-129.

URL: <http://journalsofznu.zp.ua/index.php/pedagogics/issue/view/184>

13.Кляп М.І. Регіональні аспекти освіти для дітей з порушеннями слуху: історія та сучасність. *Педагогічна інноватика: сучасність та перспективи*, 2024, № 3. 92 с. С.29-34.

<http://journals.uzhnu.uz.ua/index.php/ped>

14.Кляп М.І. Вирішення проблем розвитку освіти Підкарпатської Русі в період Чехословацької республіки (1919-1938 рр.). *Інноваційна педагогіка*. Науковий журнал. Випуск 13. Том 2. – Одеса: ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій», 2019. – 212 с. – С.13-18.

15.Кляп М.І. Окремі проблеми сучасної корекційної педагогіки в Україні (на прикладі Закарпаття). *Науковий вісник Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – Випуск 35: збірник наукових праць /М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова. – Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. – 186 с. – С. 29-36.

16.Ladislav Hornak, Ema Kollarova, Ondrej Matuska. Historia starostlivosti o ludi s postihnutim a narusenim v europskom kontexte. Presov: Vidavatelstvo Presovskej Univerzity, 2016. s. 260.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)